

ОСНОВИ ЕКОНОМИЈЕ - РЕШЕЊА

1. Шта су економски закони?

Економски закони су најважнији друштвени закони. Они представљају везу (однос) између економских појава која се стално репродукује.

2. Вредносну структуру друштвеног бруто производа чине:

а) производна и потрошна материјална добра

б) пренета вредност и новостворена вредност

ц) материјални трошкови производње и акумулација

(заокружи тачан одговор)

3. Инфлација је:

а) општи поремећај у привреди праћен падом општег нивоа цена

б) општи поремећај у привреди праћен растом вредности домаће валуте

ц) општи поремећај у привреди праћен растом цена и падом вредности домаће валуте

(заокружи тачан одговор)

4. Камата је:

а) доходак зајмопримца

б) доходак власника зајмовног капитала

ц) економски облик реализације земљишног власништва

(заокружи тачан одговор)

5. Мултинационална компанија је:

а) израз интернационализације капитала и производње која обједињује предузећа из различитих земаља

б) најлабавији облик удруживања монополистичких предузећа

ц) облик монополског удруживања у коме предузећа губе прометну самосталност

6. Шта је производна функција?

Производна функција је однос међузависности између обима производње и ангажованих фактора производње. Њен општи израз гласи: $P=f(x,y,z)$.

7. Наведите основна схватања капитала у економској теорији.

- капитал као друштвени однос који омогућава да се материјална добра стално увећавају или самооплођују (да се новац, средства за производњу, радна снага употребљавају ради увећања богатства капиталиста),
- капитал је један од три основна чиниоца производње. Наиме, под капиталом се подразумевају средства за производњу, поред којих, као фактори производње постоје рад и земља. При том се сви фактори производње обнављају и репродукују захваљујући сопственој физичкој маргиналној продуктивности,

- капитал представљају расположива средства којима управља капиталиста, а која су настала по основу уздржавања (апстиненције) од потрошње.

8. Наведите фазе обрта капитала.

- фаза куповине (Н-Р)
- фаза производње (П)
- фаза продаје (Р'-Н')

9. Како гласи опште правило тражње?

Смањење цене одређене робе изазива пораст тражње за том робом, док ће се са повећањем цене смањивати тражња за том робом.

10. Стални (фиксни) капитал чине:

- а) **средства за рад**
  - б) радна снага
  - ц) предмети рада
- (заокружи тачан одговор)

11. Робна производња је:

- а) такав облик организације друштвене производње где је веза између производње и потрошње непосредна (директна),
  - б) такав облик организације друштвене производње где се производи за сопствене потребе,
  - ц) **такав облик организације друштвене производње где је веза између производње и потрошње посредна (индиректна) и остварује се путем тржишта.**
- (заокружи тачан одговор)

12. Понуда је еластична када:

- а) промене у цени не доводе до промена у понуђеној количини робе
  - б) мале промене у цени доводе до великих промена у траженој количини робе
  - ц) **мале промене у цени доводе до великих промена у понуђеној количини робе**
- (заокружи тачан одговор)

13. Које су фазе друштвене репродукције?

Фазе друштвене репродукције су: производња, расподела, размена и потрошња

14. Девизни курс представља:

- а) зависност кретања понуђене количине роба у односу на промене цена
  - б) **цену стране валуте на домаћем тржишту**
  - ц) основни економски закон робне производње који регулише друштвено-економске односе између субјеката у робној привреди
- (заокружи тачан одговор)

15. Земљишна рента је:

- а) доходак који присваја закупац земље
  - б) **економски облик реализације земљишног власништва (доходак власника земљишног капитала)**
  - ц) капитал који се употребљава у куповину земље
- (заокружи тачан одговор)

VISOKOŠKOLSKA JEDINICA U MEDVEĐI

OSNOVI EKONOMIJE- PEŠEŽJE

1. Monopol je:
  - a) **takvo tržišno stanje gde na strani ponude postoji samo jedan prodavac, a na strani tražnje mnoštvo kupaca**
  - b) takvo tržišno stanje gde na strani ponude postoji mnoštvo prodavaca, a na strani tražnje mali broj kupaca
  - c) takvo tržišno stanje gde na strani ponude i tražnje postoji mnoštvo učesnika
(zaokruži tačan odgovor)

2. Nacionalni dohodak se raspoređuje, odnosno namenski deli na:
  - a) akumulaciju i amortizaciju
  - b) amortizaciju i ličnu potrošnju
  - c) **akumulaciju i ličnu potrošnju**
(zaokruži tačan odgovor)

3. Prema subjektivnoj teoriji vrednosti, vrednost robe određena je:
  - a) materijalizovanim apstraknim ljudskim radom sadržanim u robi
  - b) društveno-potrebim radnim vremenom za njenu proizvodnju
  - c) **korisnošću koju ona ima za potrošača**
(zaokruži tačan odgovor)

4. Opšte pravilo ponude glasi:
  - a) **sa rastom cene raste i ponudjena količina robe, dok se sa padom cena ponudjena količina robe smanjuje**
  - b) sa rastom cena smanjuje se ponudjena količina robe, a sa padom cena dolazi do povećanja ponudjene količine robe
  - c) sa promenom cene ponudjena količina robe se ne menja
(zaokruži tačan odgovor)

5. Poroizvodna funkcija predstavlja:
  - a) **odnos medjuzavisnosti izmedju obima proizvodnje i angažovanih faktora proizvodnje**
  - b) odnos medjuzavisnosti izmedju troškova proizvodnje i ukupnog prihoda
  - c) odnos medjuzavisnosti izmedju proizvodnih snaga i proizvodnih odnosa
(zaokruži tačan odgovor)

6. Opticajni (cirkulirajući) kapital čine:
  - a) sredstva za rad
  - b) **predmeti rada i radna snaga**
  - c) osnovna sredstva
(zaokruži tačan odgovor)

7. Zemljišna renta je:
  - a) dohodak vlasnika akcije
  - b) dohodak vlasnika zajmovnog kapitala
  - c) **dohodak vlasnika zemljišnog kapitala**
(zaokruži tačan odgovor)

8. Diferencijalna zemljišna renta je:
- a) dohodak koji dobija svaki zemljovlasnik za ustupljeno pravo korišćenja svoga zemljišta, bez obzira na moguće razlike u kvalitetu pojedinih parcela
  - b) **ekstraprofit koji se ostvaruje na parcelama koje imaju bolje prirodne uslove od regulatorne parcele**
  - c) dohodak koji prisvaja zemljoposjednik
(zaokruži tačan odgovor)
9. Centralizacija kapitala predstavlja:
- a) kontinuirani proces pretvaranja viška vrednosti u kapital,
  - b) **proces spajanja velikog broja sitnih individualnih kapitala**
  - c) rast udela tercijarnog sektora u formiranju društvenog proizvoda
(zaokruži tačan odgovor)
10. Granični troškovi predstavljaju:
- a) razliku između ukupnog prihoda i ukupnih troškova
  - b) ukupne troškove za dati obim proizvodnje
  - c) **troškove koji nastaju trošenjem faktora proizvodnje u proizvodnji dodatne (granične) jedinice proizvoda**
(zaokruži tačan odgovor)
11. Komplementarni faktori proizvodnje su oni faktori proizvodnje koji se:
- a) mogu međusobno zamenjivati do određene granice
  - b) mogu međusobno zamenjivati bez ograničenja
  - c) **ne mogu međusobno zamenjivati, jer povećanje utrošaka jednog faktora proizvodnje zahteva povećanje utrošaka i drugih faktora proizvodnje**
(zaokruži tačan odgovor)
12. Opšte pravilo tražnje glasi:
- a) rast cena dovodi do rasta tražnje, dok se sa padom cena tražnja smanjuje
  - b) **rast cena dovodi do pada tražnje, a pad cena rezultira rastom tražnje**
  - c) sa promenom cene tražena količina robe se ne menja
(zaokruži tačan odgovor)
13. Upotrebna vrednost robe je:
- a) **skup korisnih svojstava robe kojima se mogu zadovoljiti ljudske potrebe**
  - b) društveno-potrebno radno vreme za proizvodnju date robe
  - c) srazmera u kojoj se određena količina jedne robe razmenjuje za određenu količinu druge robe
(zaokruži tačan odgovor)
14. O proširenoj društvenoj reprodukciji govorimo onda kada se:
- a) obim proizvodnje iz godine u godinu ne menja
  - b) **obim proizvodnje iz godine u godinu povećava**
  - c) obim proizvodnje iz godine u godinu smanjuje
(zaokruži tačan odgovor)
15. Na koje elemente se deli profit pod uticajem razvoja zajmovnog kapitala:
- a) preduzetničku dobit i dividendu
  - b) preduzetničku dobit i rentu
  - c) **preduzetničku dobit i kamatu**
(zaokruži tačan odgovor)

BAZAT E EKONOMISË

4. Monopoli është:
  - a) **gjendje tregu ku në anën e ofertës ekziston vetëm një shitës, kurse në anën e kërkesës shumë blerës**
  - b) gjendje tregu ku në anën e ofertës ekzistojnë shumë shitës, kurse në anën e kërkesës numër i vogël i blerësve
  - c) gjendje tregu ku në anën e ofertës dhe kërkesës ekzistojnë shumë pjesmarrës (rretho përgjigjen e saktë)

5. Të ardhurat nacionale shpërndahen, respektivisht sipas dedikimit në:
  - a) akumulim dhe amortizim
  - b) amortizim dhe shpenzim personal
  - c) **akumulim dhe shpenzim personal** (rretho përgjigjen e saktë)

6. Sipas teorisë subjektive të vlerës, vlera e mallit është caktuar sipas:
  - a) punës së materializuar abstrakte njerëzore të përmbajtur në mall
  - b) kohës punuese të nevojshme shoqërore për prodhimin e tij
  - c) **dobisë të cilën ai e ka për konsumatorin** (rretho përgjigjen e saktë)

4. Rregulla e përgjithshme e ofertës proklamon:
  - a) **me ngritjen e çmimit ngritet edhe sasia e ofruar e mallit, ndërsa me uljen e çmimeve sasia e ofruar e mallit zvoglohet**
  - b) me ngritjen e çmimeve zvoglohet sasia e ofruar e mallit, ndërsa me uljen e çmimeve ngritet sasia e mallit të ofruar
  - c) me ndryshimin e çmimit sasia e ofruar e mallit nuk ndryshon (rretho përgjigjen e saktë)

5. Funkzioni prodhues paraqet:
  - a) **marrëdhënien ndërvarëse mes sasisë të prodhimit dhe faktorëve të angazhuar të prodhimitarisë**
  - b) marrëdhënien ndërvarëse mes shpenzimeve të prodhimitarisë dhe të të ardhurave të përgjithshme
  - c) marrëdhënien ndërvarëse mes fuqive prodhuese dhe marrëdhënieve prodhuese (rretho përgjigjen e saktë)

6. Kapitalin qarkullues e përbëjnë:
  - a) mjetet për punë
  - b) **objektet e punës dhe fuqia punëtore**
  - c) mjetet themelore (rretho përgjigjen e saktë)

7. Qiraja nga toka paraqet:
  - a) të ardhurat e pronarit të aksioneve
  - b) të ardhurat e pronarit të kapitalit kreditues
  - c) **të ardhurat e pronarit të kapitalit tokësor** (rretho përgjigjen e saktë)

8. Qiraja diferenciale nga toka është:
- e ardhur të cilën e fiton çdo pronar i tokës për dhënien e së drejtës për përdorim të tokës së vetë, pa marr parasysh dallimet e mundura në kulaitetin e parcelave të caktuara
  - ekstra përfitim i cili realizohet në parcela të cilat kanë kushte më të mira natyrore në krahasim me parcelat rregulatore**
  - e ardhur të cilën e përvetëson qiramarrësi i tokës
(rretho përgjigjen e saktë)
9. Centralizimi i kapitalit paraqet:
- proçesin e vazhduar të konvertimit të vlerës shtesë në kapital
  - proçesin e lidhjes së një numri të madh të kapitaleve individuale të imëta**
  - rritjen e pjesmarrjes së sektorit tercial në formimin e prodhimit shoqëror
(rretho përgjigjen e saktë)
10. Shpenzimet kufizuese paraqesin:
- dallimin mes të ardhurave të përgjithshme dhe shpenzimeve të përgjithshme
  - shpenzimet e përgjithshme për sasinë e caktuar të prodhimitarisë
  - shpenzimet që krijohen me shpenzimin e faktorëve të prodhimitarisë në prodhimitarinë e njësisë shtesë (kufizuese) të prodhimit**
(rretho përgjigjen e saktë)
11. Faktorët komplementar të prodhimitarisë janë ato faktor të prodhimitarisë të cilët:
- mund të zëvendësohen mes vete deri në kufirin e caktuar
  - mund të zëvendësohen mes vete pa kufi
  - nuk mund të zëvendësohen mes vete, sepse ngritja e shpenzimeve të një faktori prodhues kërkon ngritjen e shpenzimeve dhe faktorëve të tjerë të prodhimitarisë**
(rretho përgjigjen e saktë)
12. Rregulla e përgjithshme e kërkesës proklamon:
- ngritja e çmimeve shkakton ngritjen e kërkesës, ndërsa me uljen e çmimeve kërkesa zvoglohet
  - ngritja e çmimeve shkakton uljen e kërkesës, kurse ulja e çmimeve rezulton me ngritjen e kërkesës**
  - me ndryshimin e çmimit sasia e kërkuar e mallit nuk ndryshon
(rretho përgjigjen e saktë)
13. Vlera përdoruese e mallit është:
- tërësia e tipareve të vlefshme të mallit me të cilat mund të plotësohen nevojat njerëzore**
  - koha punuese e nevojshme shoqërore për prodhimin e mallit të caktuar
  - proporcioni në të cilin sasia e caktuar e një malli këmbëhet për sasinë e caktuar të mallit tjetër
(rretho përgjigjen e saktë)
14. Për reproduktionin e zgjeruar shoqëror flasim atëher kur:
- sasia e prodhimit prej vitit në vit nuk ndryshon
  - sasia e prodhimit prej vitit në vit rritet**
  - sasia e prodhimit prej vitit në vit zvoglohet
(rretho përgjigjen e saktë)
15. Në cilët elemente ndahet përfitimi nën ndikimin e zhvillimit të kapitalit kreditues:
- përfitim dhe dividend ndërmarrëse
  - përfitim dhe qira ndërmarrëse
  - përfitim dhe kamat ndërmarrëse**
(rretho përgjigjen e saktë)